

Augstākās izglītības internacionalizācija

Prof. A. Rauhvargers,
Rektoru Padomes
ģenerālsekretārs

Augstākās izglītības internacionalizācija

Internationalizācija augstākajā izglītībā ir **definējama** kā starptautiskās, starpkultūru vai globālas dimensijas integrācija augstskolu mācīšanas un zinātnisko pētījumu procesā

Kas ir augstākās izglītības internacionalizācija?

Vecākā izpratne:

- studentu apmaiņa un sadarbības programmas

Jaunākā izpratne:

- visaptveroša pieeja augstākajai izglītībai, lai starptautiskā veidā sagatavotu studentus būt aktīviem dalībniekiem savstarpēji saistītā pasaulē.

Internacionālās

- Zināšanas par citu pasaules reģioniem un kultūrām;
- Starptautisko un globālo aspektu un problēmu izpratne;
- Prasmes efektīvi strādāt starptautiskā vai starpkultūru vidē un mērogā,
- Prasmes izmantot informācijas avotus visā pasaulē;
- Spēja komunicēt vairākās valodās; and
- Respekts un ieinteresētība par citām kultūrām un cilvēkiem.

Kas ir augstskolu internacionalizācija?

- *Varbūt:* augstskolas atvēršanās pasaulei ar nolūku uzlabot savu konkurētspēju starptautiskā un nacionālā līmenī

Internationalizācijas redzamākas sastāvdaļas:

- Ārzemju studentu un mācībspēku piesaiste
- Sadarbība studentu un mācībspēku apmaiņa
- Programmu veidošana svešvalodās (parasti angļu)
- Starptautiska sadarbība zinātnē
- Kopīgo programmu un grādu veidošana

Stratēģiju maiņa

- Internacionalizācijas centrā vairs nav tikai studentu mobilitāte
- Internacionalizācija aptver gan studijas, gan pētniecību, tādēļ ir nonākusi augstskolas vispārējās stratēģijas līmenī,
- Augstskolas profilējas, tādēļ sadarbības partneru meklēšana/ atlase vairs nav vienīgi iniciatīva "no apakšas" bet tiek izņemta no nākotnes vīzijas viedokļa

Augstskolu internacionalizācija

- Starptautiski mērķi, stratēģija un politika

Zinātne

- Starptautiska sadarbība zinātnē –
 - kopīgas tēmas,
 - Kopīgi projekti,
- Mācībspēku un zinātnisko darbinieku piedalīšanās zinātniskos pētījumos ārzemēs,
- Ārzemju zinātnieku piedalīšanās pētījumos augstskolā
- Kopīga doktorantu vadīšana

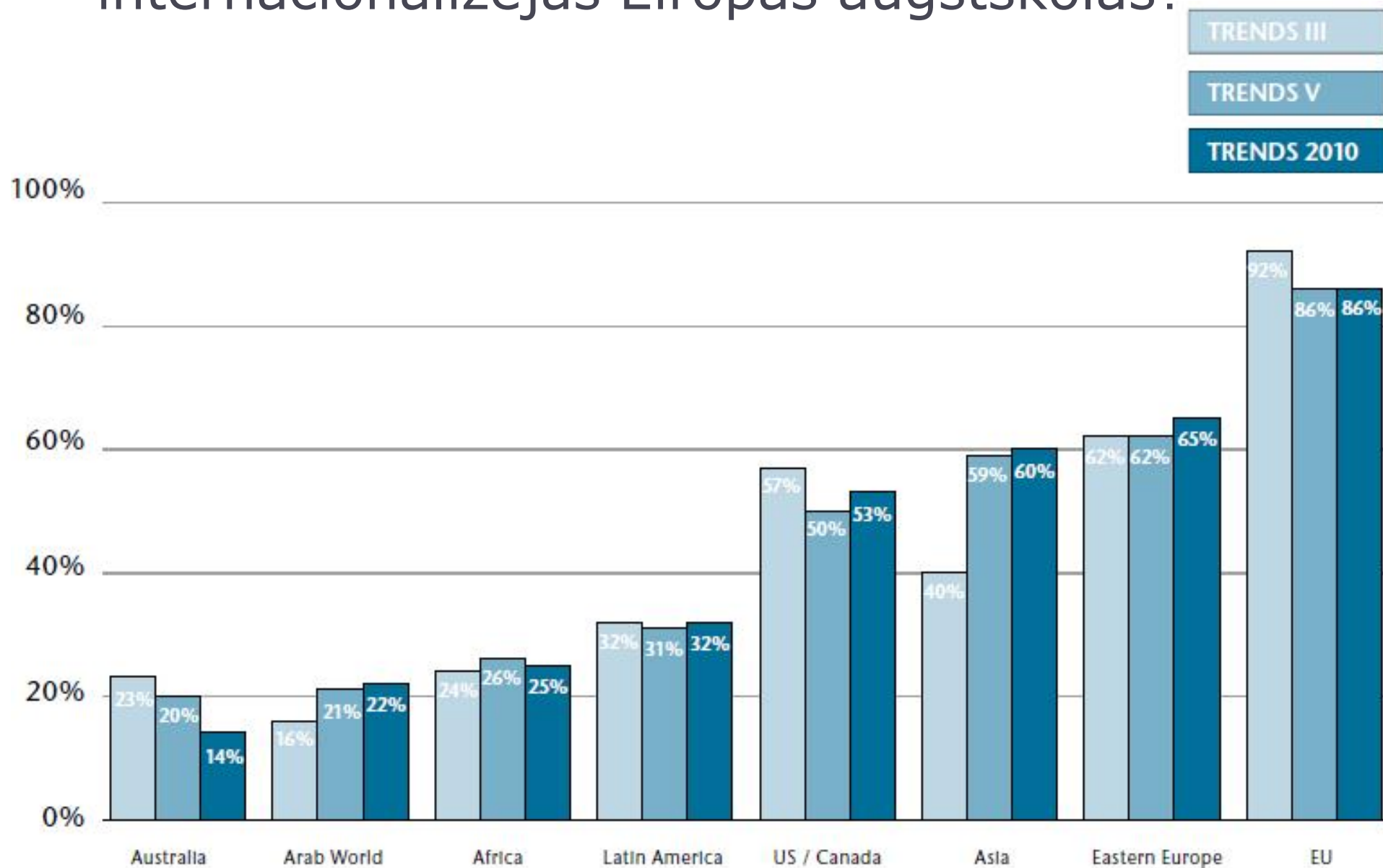
Augstskolu internacionalizācija: Studijas

Ārvalstu mācībspēku ilgtermiņa piesaiste– vismaz 10%

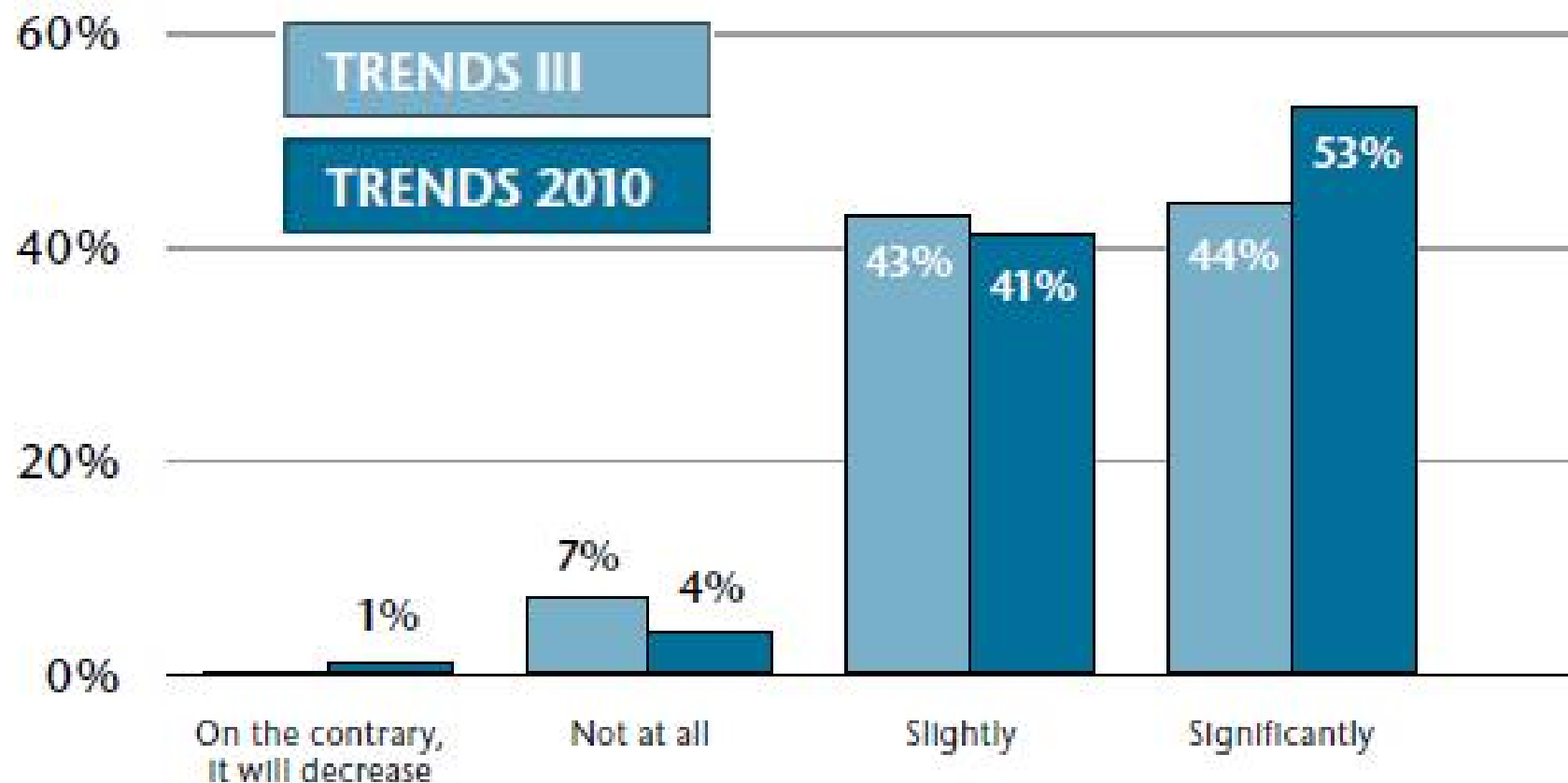
Visi mobilitātes veidi un abi virzieni:

- Horizontālā:
 - studenti brauc apgūt studiju periodu ārzemēs
- Vertikālā:
 - Studenti nākamo grādu iegūst citā valstī
 - Ārzemju studenti brauc iegūt otro grādu augstskolā
 - Studentu apmaiņas noslēguma darbu izstrādei
 - Kopīga noslēguma darbu vadīšana
 - **Kopīgo grādu veidošana**

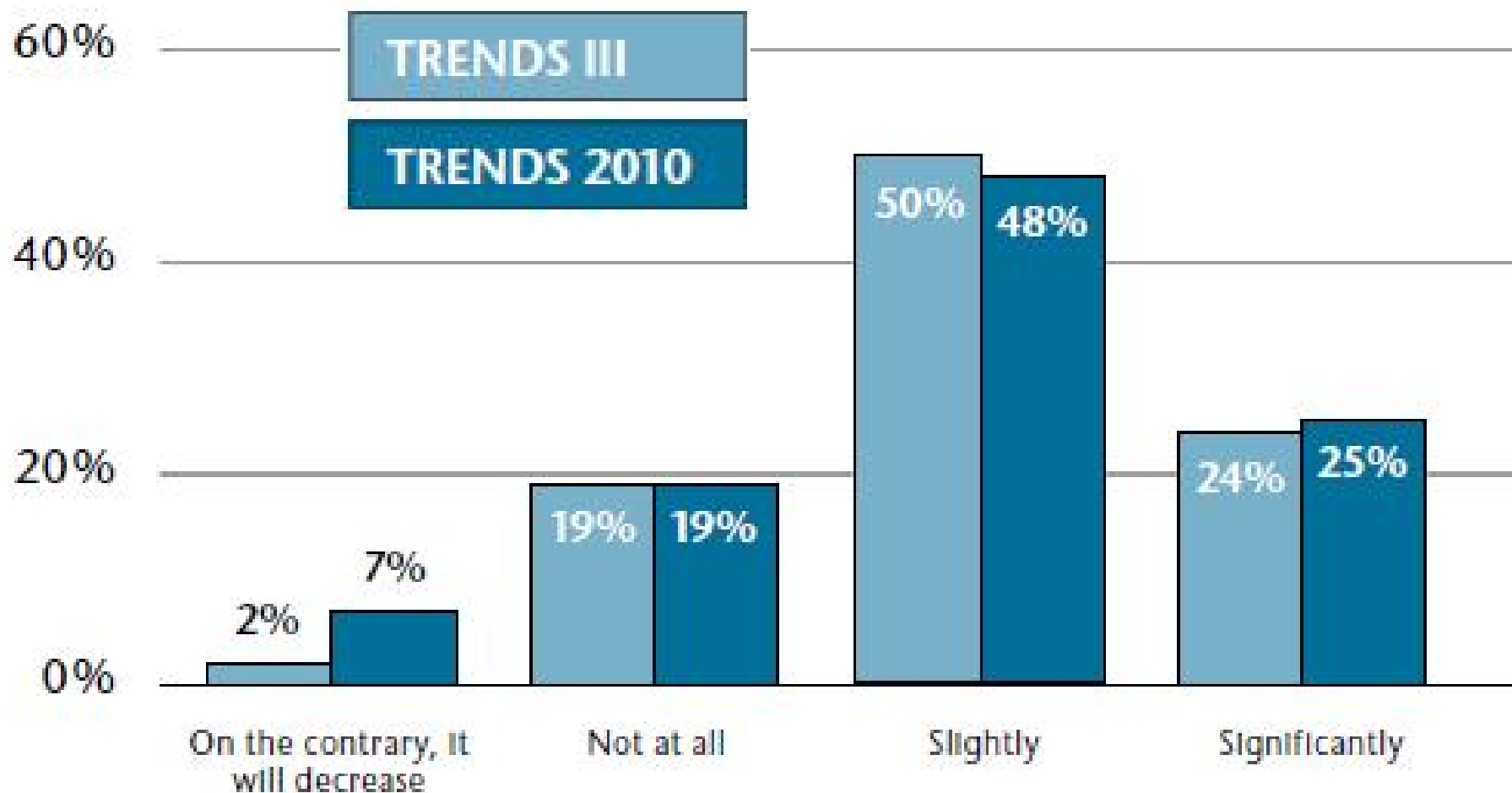
Kuros ģeogrāfiskajos virzienos internacionalizējas Eiropas augstskolas?



Vai Boloņas trīsciklu grādu sistēmas ieviešana ir veicinājusi iespējas **turpināt studijas** citā valstī?

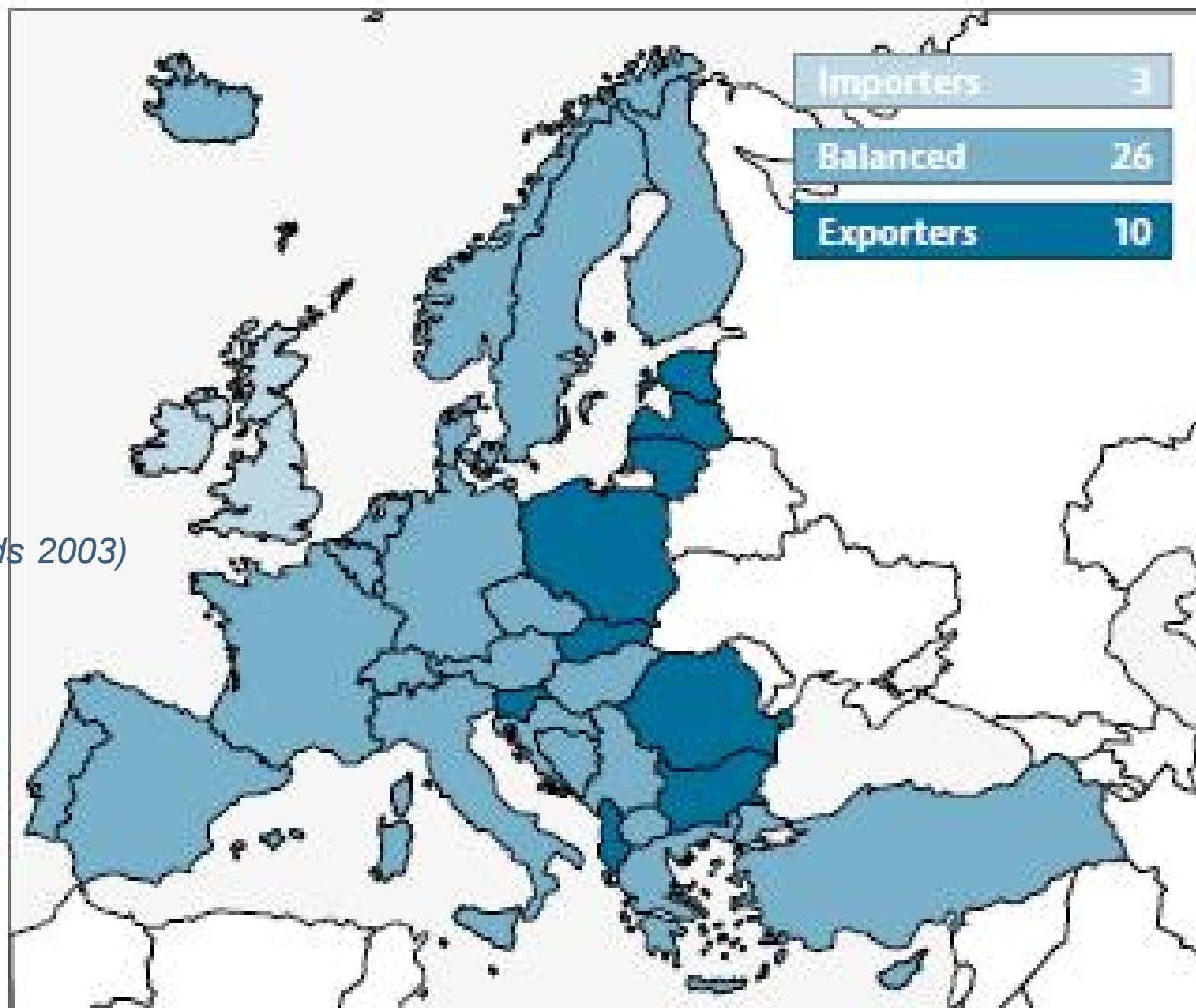


Vai Boloņas trīsciklu sistēmas ieviešana veicina iespējas horizontālajai mobilitātei?



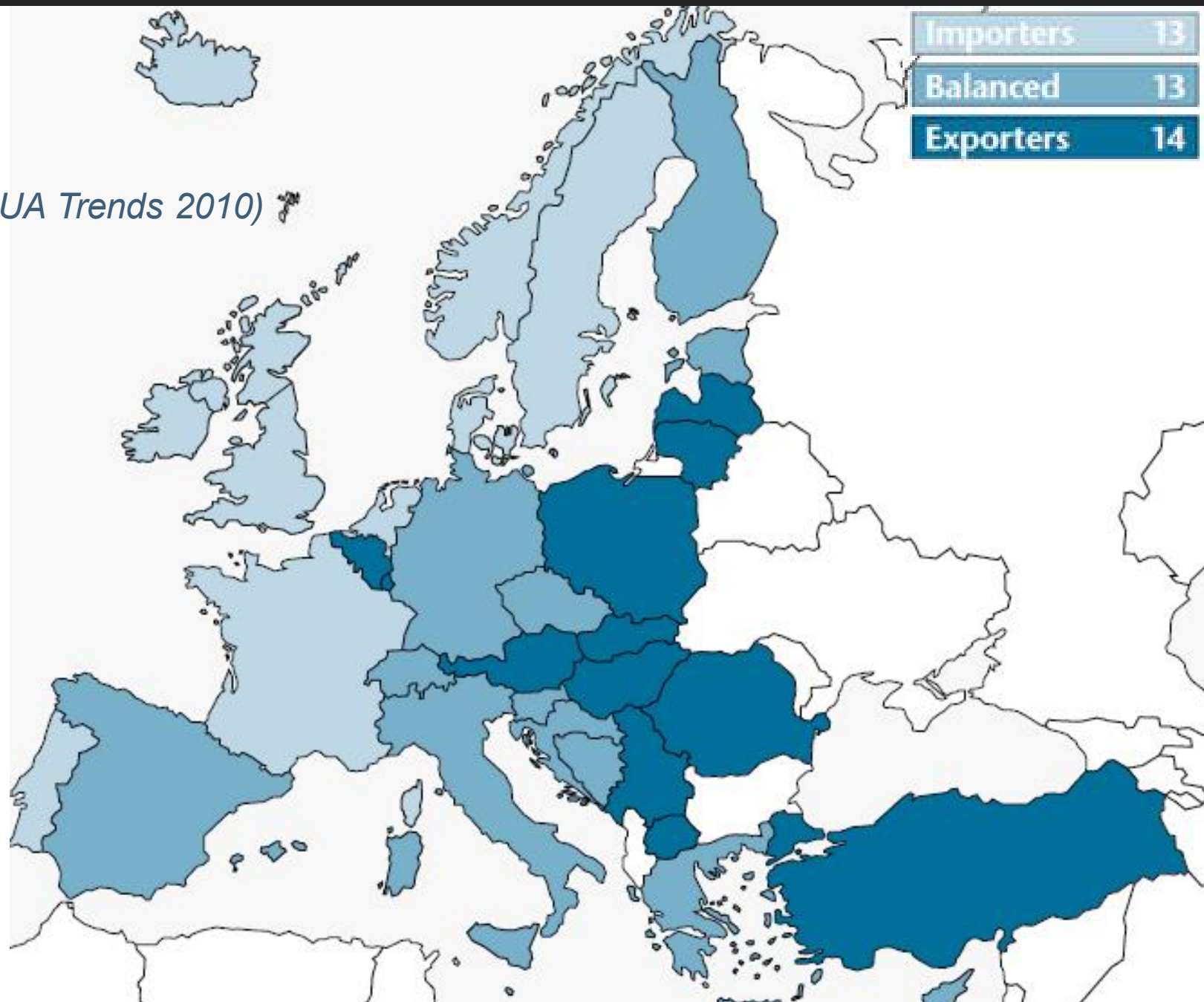
Mobilitātes disbalanss ES ietvaros (2003)

(EUA Trends 2003)

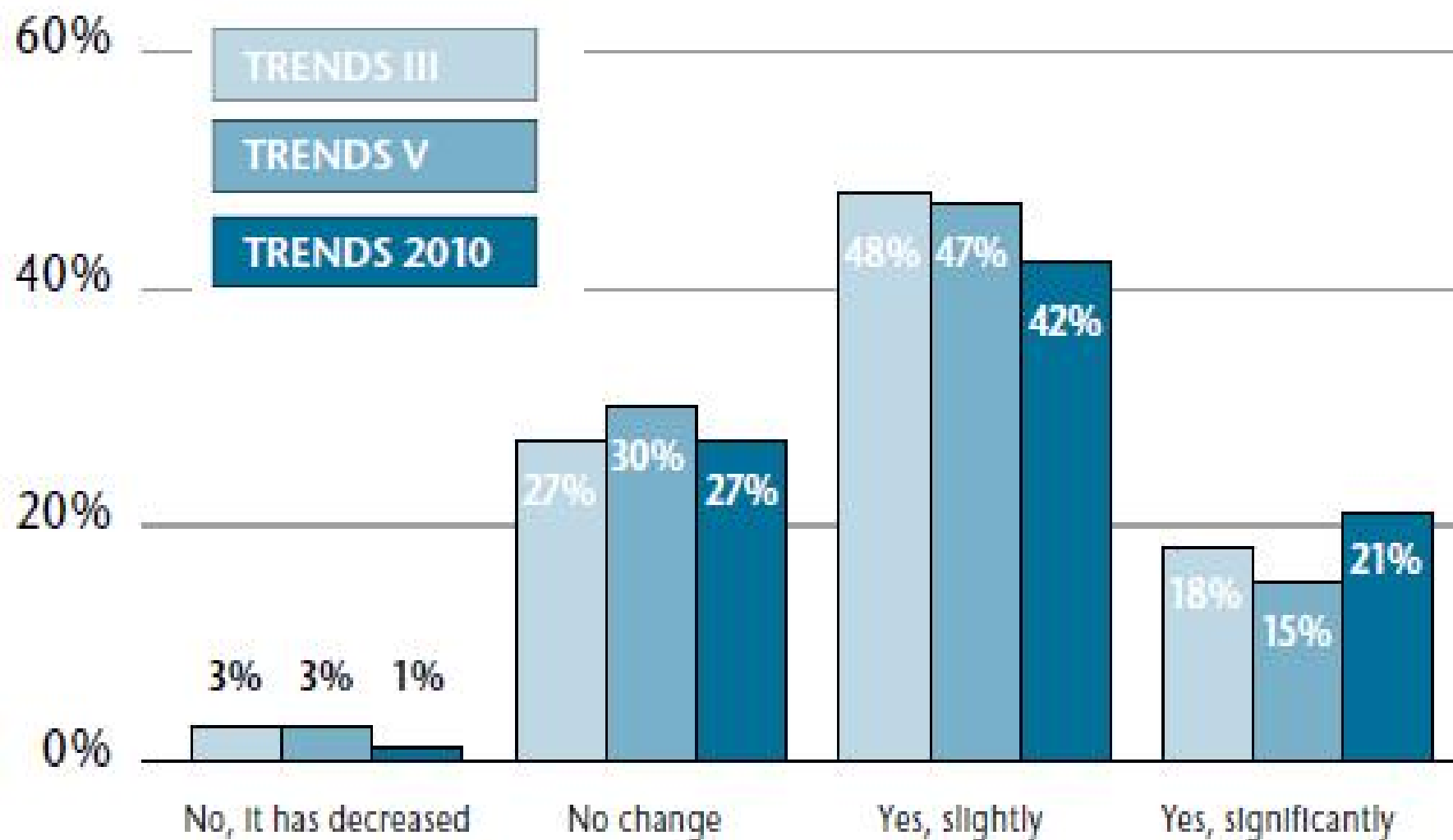


2010 - Mobilitātes disbalanss ES ietvaros palielinājies

(EUA Trends 2010)



Kā mainījies mācībspēku mobilitāte?



Būtiskākie augstākās izglītības pārmaiņu virzieni pēdējos 3 gados

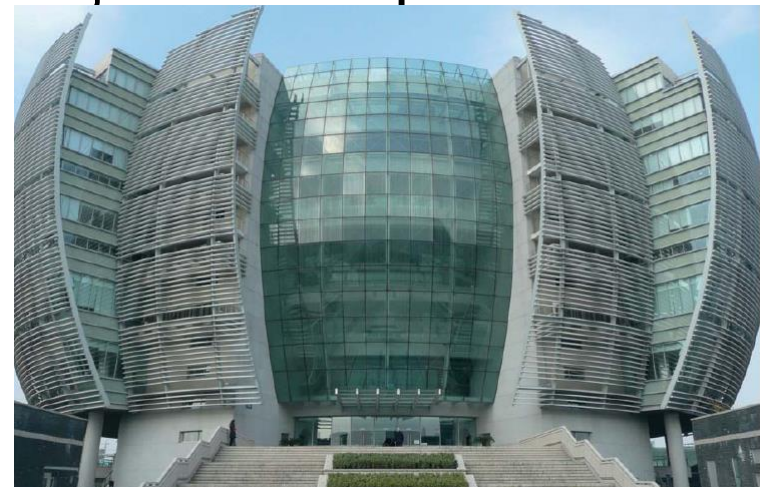
- Boloņas procesa reformas 78%
- Internacionalizācija 61%
- Pārvaldības reformas 49%
- Finansēšanas reformas 45%
- Inovāciju politika 43%
- Reitingi 23%

*Runājot par nākošajiem 5 gadiem,
**Eiropas augstskolas internacionalizāciju
liek pirmajā vietā** (EUA Trends 2010)*

Pasaules klases universitātes izveides priekšnoteikumi (Salmi J., 2009, 2011)

Talanta koncentrācija :

- Studentu piesaiste no citām valstīm >25%
- Mācībspēku piesaiste no citām valstīm >25%
- Tikai izcilu studentu atlase
- Tikai izcilu mācībspēku atlase
- Tradīcijas par savu absolventu pieņemšanu par mācībspēkiem atmešana
- Maģistra un doktora progr. studentu īpatsvars >50%



Soochow University Library China



Kopīgie grādi

(2002) Kopīgaam grādam jāatbilst vismaz daļai no šādiem raksturojumiem:

- “ kopīgi izstrādāt / apstiprināt programmas;
- “ kopīgas uzdevšanas un nosaukuma eksperimentu komisijas;
- “ studijas notiek visās partneraugstskolās;
- “ salīdzināms studiju ilgums savā valstī un ārpus;
- “ partneru starp studijas tiek automātiski atzītas;
- “ m.c. bsp. kā m.c. ar partneraugstskolās,
- “ grādi: vai nu grādu piezīri kopīgi, vai ar divas vai vairāk partnerinstitūcijas piezīri savu grādu

Kopīgie grādi

Kopīgie grādi: vai nu grādu piešķir kopīgi, vai arī divas vai vairākas katra savu

- partnerinstitūcijas piešķir savu grādu augstākās izglītības sistēmu tuvināšanās,
- kopīgi veidota kvalitātes nodrošināšana
- veicina diplomu savstarpējo atzīšanu
- veicina kvalifikāciju caurskatāmību (ECTS, DS, salīdzinoša pieeja)
- studentu un mācībspēku mobilitāte

Kopīgie grādi – kādēļ tas kopumā ir labi (II)?

- Absolventu nodarbināmība vairākās valstīs,
- Eiropas/ starptautiska dimensija studijām
- Eiropas augstākās izglītības pievilcības vairošana
- Kopīgi veidoto programmu rezultāts pārsniedz sastāvdaļu summa
- Iespēja uzturēt studijas retās/ nepopulārās jomās
- Profesionāļu gatavošana jomās, kurās Eiropas/ starptautiska dimensija ir nepieciešama

Kopīgie grādi – kādēļ augstskolas grib tos veidot?

- Savas augstskolas starptautiskās reputācijas celšana
- Absolventu nodarbināmība Eiropas mērogā
- Piekļuve reglamentētām profesijām Eiropas mērogā
- Starptautiska zīmola pievienošana programmai
- Citas valsts akreditācijas/ kvalitātes apstiprinājuma iegūšana
- Vairāk rezultātu ar tiem pašiem resursiem

Ja nav īpašas likumdošanas par kopīgajiem grādiem =
jāizpilda visi nacionālās likumdošanas nosacījumi

- “ ne vienmēr studentiem ir atļauts vienlaicīgi
reģistrēties vairākās augstskolās,
- “ pastāv prasība aizstāt nosloguma darbu
%nās + augstskolā
- “ bieži noteikts minimālais %nās augstskolā +
apgūstamais studiju apjoms (parasti virs 50%)
- “ nosacījumi par tekstu, kas tiek ierakstīts
diplomos
- “ nosacījumi par studiju valodu (dažās valstīs)

Kā praksē notiek kopīgo grādu piešķiršana?

- “īsts” kopīgs grāds visu partneraugstskolu vārdā;
- grādu apliecinājošie dokumenti no vairākām augstskolām;
- dubultais grāds (“*divaugstskolu*”),
- tikai viens grāds no “mājas” augstskolas + neoficiāls kopīgs sertifikāts

"īsti" kopīgie grādi	dubultie grādi
grūtāk piešķirt	vieglāk piešķirt, bet 100% jāizpilda abu pušu prasības
vienmēr tiek veidota kopīga programma	Kopīgas programmas mēdz nebūt, tā vietā tikai mobilitāte
	Var būt nepieciešams ilgāks studiju laiks
tiesību jautājums darba tirgū nav 100% skaidrs	Darba tirgū tiesības tādas pašas kā attiecīgās valsts "parastajiem" absolventiem
ja konsorciijā vairāk nekā divas partneraugstskolas, tas nerada problēmas	ja konsorciijā vairāk nekā divas (divu valstu) augstskolas, tālāko augstskolu ieguldījums nav uzskatāmi redzams
	Divu diplomu izsniegšana par tiem pašiem kredītpunktiem var tikt uztverta kā negodīga

EP/UNESCO Rekomendācija kopīgo grādu atzīšanai

Galvenie nosacījumi, kas jāizpilda kopīgajam grādam, lai tas tiktu starptautiski atzīts:

1. Visām kopīgās programmas daļām un visām programmas realizācijā iesaistītajām partneraugstskolām jābūt pakļautām caurredzamai kvalitātes nodrošināšanai
2. Gadījumos, kad kopīgo grādu realizē plašs konsorcijs, visām konsorcijā iesaistītajām augstskolām jābūt savā valstī atzītām
3. Grāda kopīgajam raksturam jāatspoguļojas Diploma pielikumā, kur jābūt redzamam, kuras programmas daļas kurā augstskolā apgūtas

Valstu reāli izvirzītās prasības kopīgu grādu atzīšanai

Stocktaking, 2009

- visu kopīgā grāda daļu kvalitātei jābūt novērtētai
- visām iesaistītajām augstskolām jābūt atzītām,
- visām kopīgā grāda satsāvdaļām jāpieder pie kādas valsts izglītības sistēmas
- atzīst pie nosacījuma, ka valstī, kur atzīšana prasīta, ir līdzīga programma

Ko sabojā atkāpes no kopīgo grādu definīcijas?

1. atmetam kopīgo programmu veidošanu

- Galējā gadījumā – tā ir programmu franšīze
- Mērenākā – katra realizē solītos kursus, bet tie kopā neveido saskanīgu programmu
- Sistēmu tuvināšanās ↓
- Kopēja kvalitātes nodrošināšana ↓
- Politisko mērķu sasniegšana ↓ ?
- Starptautiska nodarbināmība ↓
- Diplomatzīšana ↓
- Augstskolu internacionalizācija ↓

Ko sabojā atkāpes no kopīgo grādu definīcijas?

2. atmetam kopīgo kvalitātes nodrošināšanu

- Sistēmu tuvināšanās ↓
- Politiskie mērķi ↓
- Starptautiska nodarbināmība ↓
- Diplomatzīšana ↓
- Augstskolu internacionalizācija ?

Nomainām reālu mobilitāti pret virtuālu

- Politisko mērķu sasniegšana ↓
- Starptautiska nodarbināmība ↓
- Augstskolu internacionalizācija ↓

Pirms studentu uzņemšanas jābūt

Droši zināmam

- Kādu grādu piešķirs kopīgās programmas noslēgumā (*nemānīt studentus!*),

Jābūt izveidotai

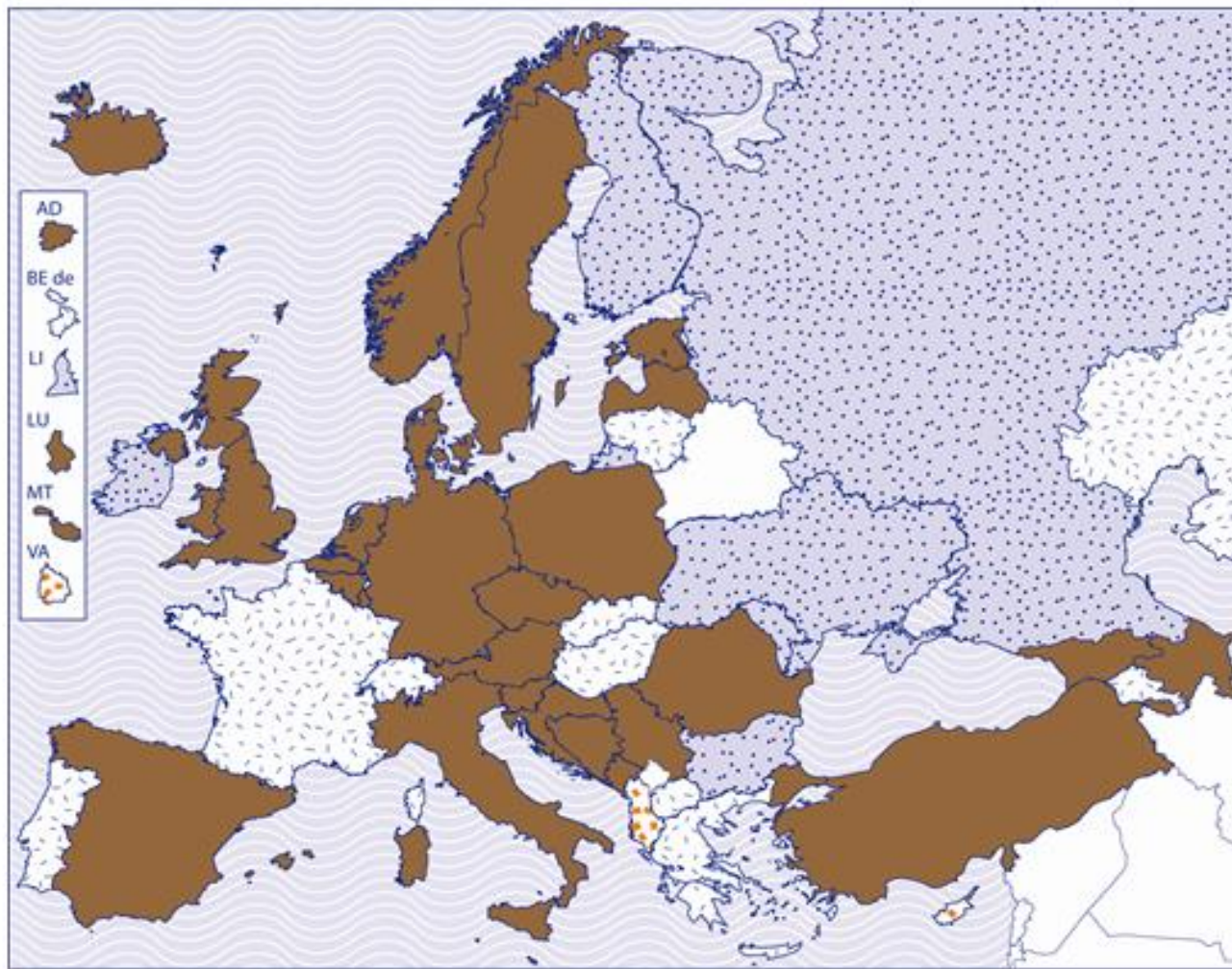
Kopīgajai programmai,

Kopīgajam kvalitātes nodrošināšanas mehānismam

Līgumā jābūt noteiktam:

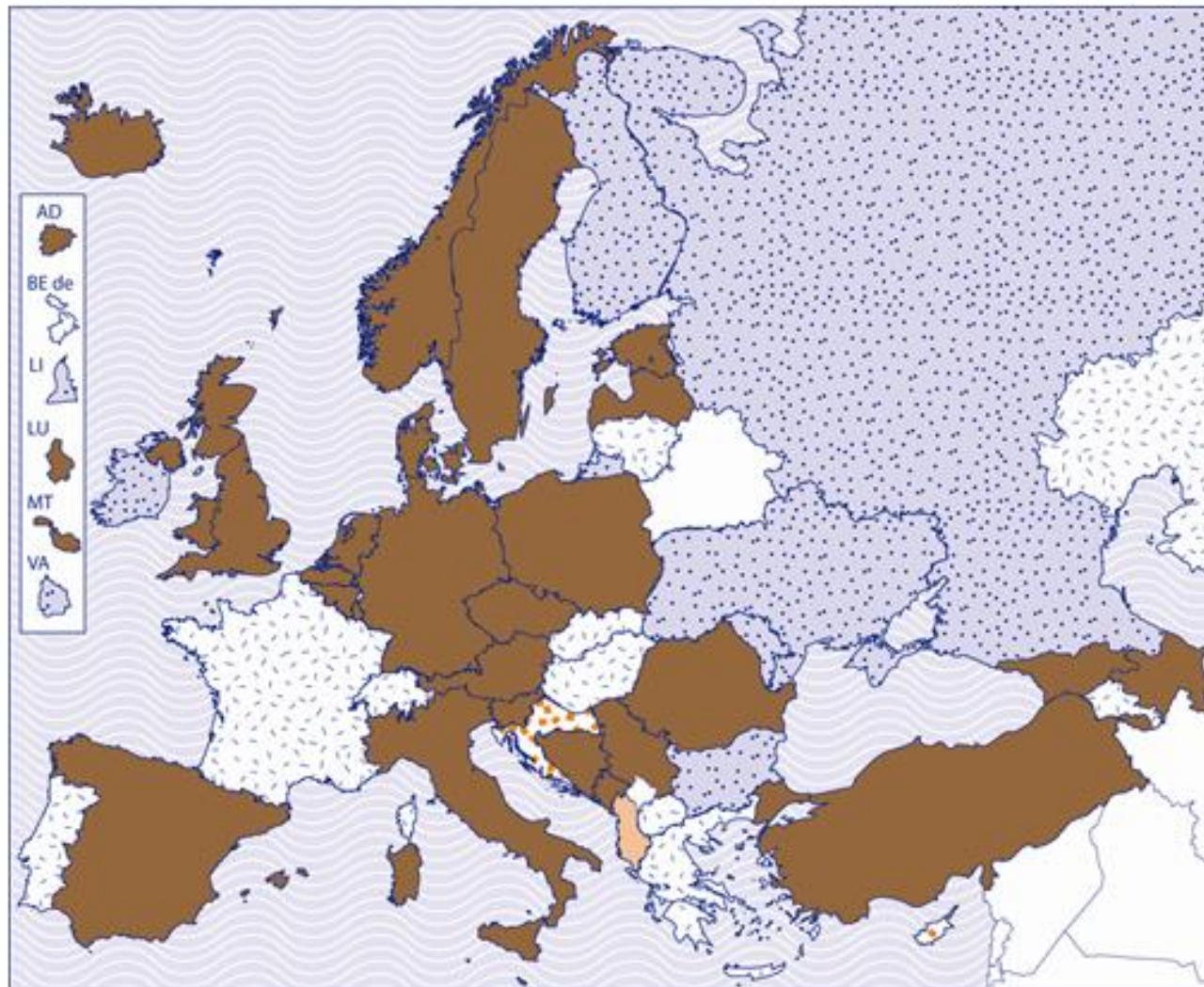
- Kādi ir katras partneraugstskolas pienākumi,
- Kā tiek finansēta kopīgā programma
- Kā neveiksmes gadījumā izbeidz sadarbību
- Kā notiks studentu uzņemšana

Legal situation for establishing joint-programmes ¶



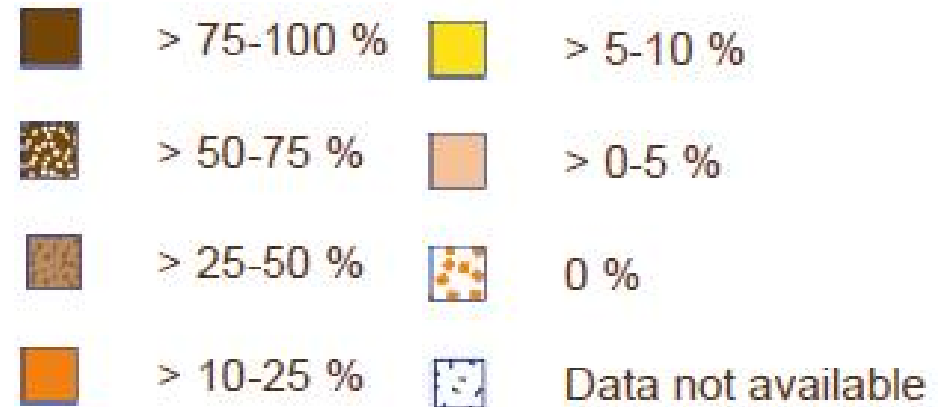
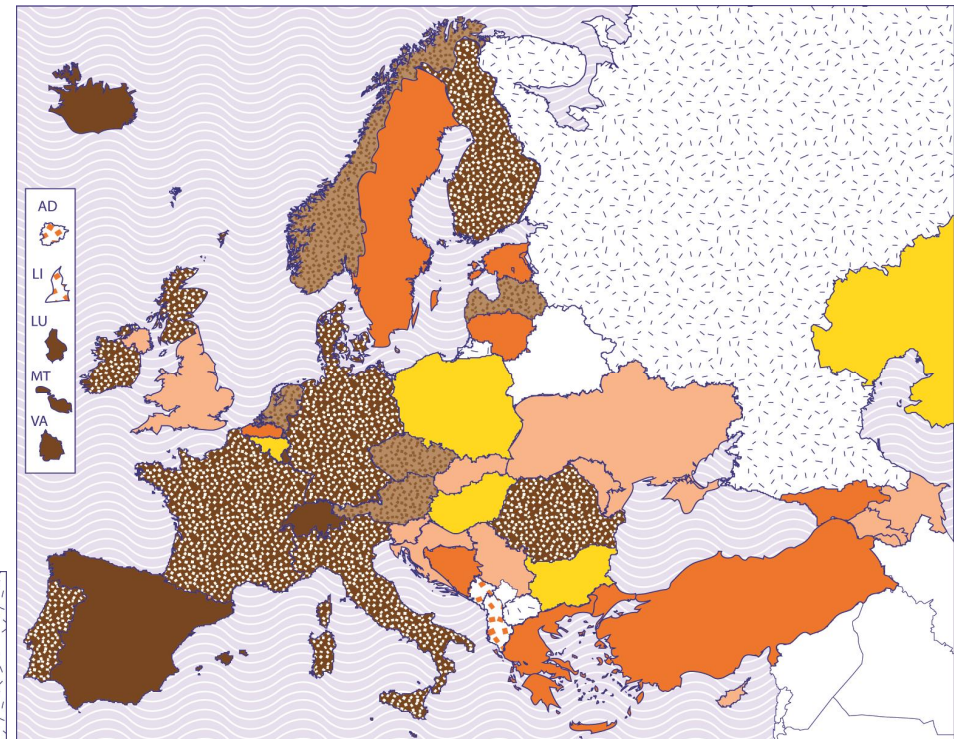
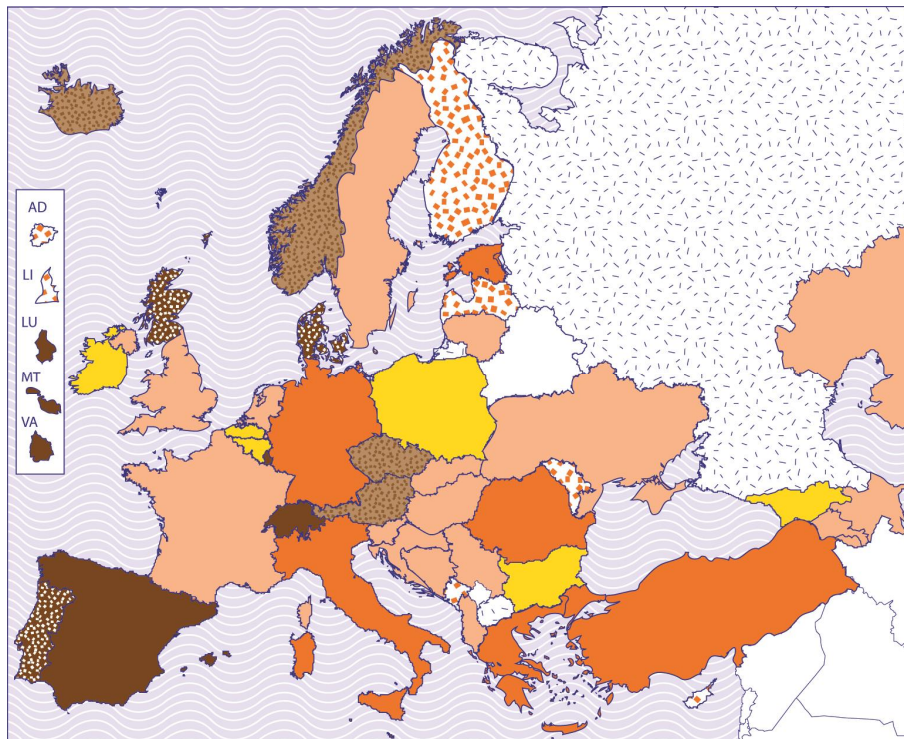
□	□	□	□	□
Not available	Legislation does not mention joint-degrees	Law allows establishing joint-programmes	Law doesn't allow establishing joint-programmes	Legislation not clear

Legal situation for awarding joint degrees



				
Not available	Legislation does not mention joint degrees	Yes	No	Legislation not clear

Joint programmes and Joint degrees



Source: BFUG questionnaire

Internacionalizācijas pakāpe

Gads	Kopējais studentu skaits	Ārvalstu studenti	Intern. pakāpe
1996	56164	583	1.0
1997	64948	1290	1.98
2002	118845	2385	2.0
2003	126756	1269	1.0
2004	130693	1676	1.28
2005	131072	1416	1.08
2006	129503	1425	1.10
2007	127050	1492	1.17
2008	125350	1583	1.26
2009	112555	1715	1.52
2010	103782	1949	1.88
2011	97035	2717	2.8

Studiju programmas svešvalodās

- Piedāvā vidēji 20 augstskolas 120 programmas
- Jomas:
 - Arhitektūra un celtniecība
 - Mākslas
 - Komerccinības un administrēšana
 - Datorika
 - Inženierzinātnes un tehnoloģijas
 - Informācijas un komunikācijas zinātne
 - Tieslietu zinātne
 - Sociālās un cilvēkrīcības zinātnes
 - Ārstniecība
 - Transporta pakalpojumi
 - Pedagoģu izglītība un izglītības zinātne

Internacionalizācijas veicināšanai Latvijas augstākajā izglītībā

- **Attīstīt globālo dimensiju**, nosakot valsts līmenī, kuros reģionos, valstīs veicinām sadarbību
- **Kopīgās programmas** – jābūt skaidri noteiktam mērķim, kāpēc augstskola piedalās kopīgā programmā, saprātīgam partneru skaitam
- **Diplomatizācija** – jāpaaugstina kapacitāte, jo šobrīd nepietiek cilvēkresursu
- **Mobilitāte** – jāveicina iebraukošo Erasmus studentu skaita palielināšanās
- **Ārvalstu studenti** – jāizvērtē, kāds ārvalstu studentu skaits atbilst Latvijas augstskolu kapacitātei un ir jāvienojas, ka vēlamies spējīgākos studentus



Paldies par uzmanību